

Kuthy-Megyesi Judit - Takács-Miklósi Márta: Az egész életre kiterjesztett, élethosszig tartó tanulás a közművelődés tükrében

Bevezetés

Tanulmányunkban a közművelődés (közösségi művelődés) szakterület és az egész életre kiterjesztett tanulás kapcsolatát és célrendszerét vizsgáljuk. Tesszük ezt nem csak azért, mert az élethosszig tartó tanulás és az egész életre kiterjesztett tanulás meghatározó neveléstudományi modellek; hanem amiatt is, mert a nevezett tanulási célrendszerek közművelődéssel való találkozása olyan lehetőségeket jelöl meg, amelynek középpontjában a tanulásra vágyó ember, a nyitott, ismeretekkel rendelkező, azt megosztani, fejleszteni és átadni kívánó személy áll: a gyermektől a fiatalig, a felnőttől a seniorig, és aki ismereteit nem csak egyénileg, de közösségben birtokolja, adja át és sajátítja el.

Elemzésünkben körbejárjuk, hogy hol húzható a határ e tanulás két megközelítése között és megvizsgáljuk, hogy a kulturális szakterületen belül a közművelődés, közösségi művelődés milyen célokat, eszközöket és feladatokat kapcsol az élethosszig tartó, egész életre kiterjedő tanuláshoz. Tanulmányunk a jogszabályok mellett sorra veszi azok gyakorlati alkalmazhatóságát is, érintve annak egyéni és a társadalmi hasznosságát.

Az élethosszig tartó és az egész életre kiterjedő tanulás fogalompár vizsgálatához elsőként **„Az Európai Bizottság memoranduma az egész életre kiterjedő tanulásról”** című dokumentumban olvasható megközelítést tekinthetjük irányadónak. A dokumentum hazai ismertetője és értékelése szerint *„A lifelong learning fogalomnak több magyar fordítása használatos, beszélünk - és írunk - egész életen át tartó, élethosszig tartó, egész életre kiterjedő tanulásról, de előfordul a folyamatos, permanens tanulás kifejezés is.”* (Komenczi 2001:1) A dokumentum többről beszél, mint fogalomról, sokkal inkább egy neveléstudományi víziót definiál, amikor lifelong learning-ről (röviden LLL) vagy épp a lifewide learning-ről (röviden LWL) beszél. A későbbiekben ezt a fogalmat bontjuk tovább.

Tanulmányunkban a közművelődéssel (közösségi művelődéssel) pedig mindezek mellé értékeket és közösségeket társítunk, annak változatos platformjaival, szereplőivel és tanulási színtereivel.

Az elkövetkezőkben tehát ezek összekapcsolására és specifikációjára teszünk kísérleteket, mert meggyőződésünk, hogy az egész életre kiterjesztett és élethosszig tartó tanulás (LLL + LWL) az, amely egymástól elválaszthatatlanul megvalósul a közművelődés intézményrendszerében.

Az egész életen át tartó tanulás és az egész életre kiterjesztett tanulás (fogalomtisztázás)

Ahogy azt már a bevezetőben írtuk a két fogalom helyenként – nem hibásan – szinonimaként szerepel, mi mégis az egymást erősítő, a módszertanok komplexitását elősegítő elméletekként állítjuk most a közművelődés szolgálatába a tanulási modelleket, elsőként a **fogalmak tisztázás** ával.

Az **élethosszig tartó tanulás vagy egész életen át tartó tanulás Harangi** (2009) szerint egy olyan, az iskolai oktatást (formális oktatást), nem-formális tanulást és az informális tanulást összefoglaló kognitív folyamat, amely során a kora gyermekkortól a késő öregkorig tanul az individuum. Harangi tanulmányában az élethosszig tartó tanulásnak négy, ú.n. kulcsfontosságú paradigmáját határozza meg az alábbiak szerint:

1. A tanulásról, mint szemléletről általánosságban kijelentendő, hogy az a mások által segített vagy nem segített **önfejlesztő folyamat**, a tanulás mindhárom dimenziójában (vö. PTE BTK 2011), a személy teljes életciklusa alatt.
2. Az élethosszig tartó tanulás **középpontjában** nem az oktatás, de **a tanuló áll**, akinek a diverzifikált tanulói igényeit kielégítő kezdeményezéseket kell támogatnunk.
3. A tanulási folyamatnak **motiváció alapján, önirányítás és saját ütemezés** szerint kell megvalósulnia.
4. Az oktatáspolitikát többcélúan (gazdasági, társadalmi és kulturális célok és feladatok mentén) kell szemlélnünk, ahol a **prioritás az életív folyamán változik**, az oktatáspolitikának törekednie kell a rugalmasságra. (Harangi 2009:2)

A stockholmi **National Agency for Education** (2000) értelmezési keretrendszere szerint bár mind az egész életen át tartó tanulás és mind az egész életre kiterjedő tanulás koherens nemzeti stratégiát, koordinációt, együttműködést és racionális gondolkodást igényel, az egész életen át tartó tanulás középpontjában az egyén, és annak mindenkori saját életciklusa áll, amelyek időről, időre megváltoznak. Ennek a horizontális szempontnak kell megfeleltetni a nyújtott tanulás vagy oktatás pontos formáját, és ehhez kell alkalmazkodnia a(z oktatás)szervezőnek is, hiszen a tanulás számtalan környezetben megvalósulhat. Ez a tanulási forma felülről nem megvalósítható, és alig ellenőrizhető. (National Agency for Education 2000: 10-11.)

Az egész életre kiterjedő tanulás az egész életen át tartó tanuláson túl a 21. századi, megváltozott, kiterjedt tanulói környezetre ad válaszokat. A tanulási környezetben kialakult paradigmaváltás tette szükségessé, hogy egy kétdimenziós keretrendszerben vizsgáljuk a tanulási folyamatokat: erre hívja fel a figyelmet a **svéd modell** is, amely az életünk alatt megvalósuló tanulási formákat vizsgálja. Míg az élethosszig tartó tanulás dimenziója (1. dimenzió) az egyén egész életszakaszára vonatkozó tanulásra helyezi a hangsúlyt, addig az egész életre kiterjedő tanulás (2. dimenzió) egy háromoldalú koncepcióra – a formális, nem-formális és informális tanulásra – épít. Modellje szerint nem csak az időintervallum, de még inkább a környezeti tényező az, amely meghatározza tanulásunk milyenségét. Kulcsfontosságú kérdés, hogy a tanulási folyamat éppen a formális oktatásban, a felnőttképzésben, a munkahelyen/munkaerőpiacon, civil szervezeti vagy épp egyéb környezetben valósul meg. Ez a hármas eloszlás, amely a tanulás hármas

dimenziójának jellemzőit vizsgálja – a formális, nem-formális és informális tanulás – adja az egész életre kiterjedő tanulás alapját. (National Agency for Education 2000: 20-22.)

Ezt a nézetet erősíti meg az **Európai Bizottság memoranduma** is, amely „... a lifelong learning fogalom mellett, azt kiterjesztve és kiegészítve bevezeti a lifewide learning kifejezést is. Ez az élet teljes szélességét átfogó, az élet egészére kiterjedő tanulásként értelmezhető...” (Komenczi 2001:4) Az egész életre kiterjedő tanulás tehát – szemben a lifelong learning-vel – a tanulás transzverzális jellegét nevezi meg prioritásként: a tanulás tehát minden élethelyzetre, környezetre és életterületre kiterjeszthető. Míg az egész életen át tartó tanulás (LLL) az idődimenzióra fókuszál, addig az egész életre kiterjedő tanulás (LWL) figyelembe véve az időtényezőket és a 21. század technikai és kommunikációs adottságait is: egy összetettebb, egymásra reflektáló és azokat kontextusba helyező, rugalmas tanulási környezetről beszél, amelynek az élethosszig tartó tanulás csupán egy vertikális szintje. (Komenczi 2001:4)

Ezen paradigmaváltás alapján az egész életre kiterjedő tanulás részeként értelmezzük az egész életen át tartó tanulást.

Ezt pedig a továbbiakban a **kulturális intézményrendszerben megvalósuló kulturális tanulóssal** (vö. Juhász – Szabó 2016), azon belül is a közösségi művelődéssel kapcsoljuk össze. Tesszük ezt azért, mert a közművelődés „... az egyének és közösségek művelődési aktivitását felkeltő és segítő tevékenységrendszer, amely **lehetőséget teremt az önművelődésre, a civil önszerveződésre, a közösségi művelődésre, az egész életen át tartó, az élet minden dimenziójára kiterjedő művelődésre**. A közművelődés olyan ön- és társadalomfejlesztő tevékenységrendszer, amiben a művelődésszervezés, felnőttképzés, kultúraközvetítés végső célja az életminőség javítása és a humán erőforrás fejlesztése. A köz művelődéséről van szó, amely közösségi jelenlétet, aktivitást feltételez, és megfelelő szervezetekhez, intézményekhez és terekhez köthető.” (Koncz – Németh – Szabó 2007: 20)

A **kulturális tanulás** pedig nem más, mint az a non-formális és informális tanulás, amely a kultúra széles spektrumú intézményrendszere és eszközrendszere által biztosított és valósul meg. (Juhász – Szabó 2016:1) Kozma és munkatársai megközelítésében kulturális tanuláson azokat a szabadidős tanulási lehetőségeket értjük, amelyeket jórészt a kulturális intézmények statisztikáiból és vizsgálataiból kiindulva lehet megragadni, a közösségi tanuláson pedig azokat, amelyek civil kezdeményezésre indulnak. (Kozma et al. 2016, 116)

A közművelődés funkcióit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy számos szerző (pl. Mátyus 2006, Márkus 2015) kiemeli a képzési, felnőttképzési feladatát. B. Gelencsér véleménye szerint a közművelődési tevékenység átfogja az iskolarendszeren kívüli művelődési, képzési szórakozási, tájékoztatási, közösségi lehetőségeket, azokat szerves kapcsolatba épít(het)i a helyi társadalom életével, a kisebbségi, a nemzeti és az egyetemes kultúrával, így rendszer- és folyamatjellegű együttműködést jelent a mikro- és a makro-társadalom, valamint az egyetemes kultúra különböző szféráival. (B. Gelencsér 2011:336; Márkus 2015).

Koltaiék (2005) a felnőttképzés funkcionális-intézményrendszeri vizsgálatakor is kiemelik a közművelődési intézményeket, az általános kulturális felnőttoktatás kapcsán. Véleményük szerint a felnőttoktatás rendszere három területre bontható: az általános felnőttoktatás, az iskolarendszerű felnőttoktatás, valamint a szakképzés és továbbképzés területére. Ebben az értelmezésben az általános felnőttoktatás[1] az a terület, ahol mindazoknak a képességeknek és kompetenciáknak a kialakítása történik, amelyek az általános életvezetéshez szükségesek (Koltai – Koltai, 2005: 75;

Márkus 2015).

Megállapíthatjuk tehát, hogy a közművelődésben jelentős szerepe van az általános képzéseknek, két okból kifolyólag is. Egyrészt ezen a területen van hagyománya, tapasztalata, szakember háttere az intézményeknek és az intézmény látogatói is ilyen irányú igényeikkel fordulnak ehhez az intézményrendszerhez, ahogyan ezt számos korábbi elméleti munka is megállapítja (Csoma – Lada 2000, Harangi 2000, Mátyus 2006, B. Gelencsér 2011) Másrészt az is hozzájárul ehhez, hogy ez a terület a legkevésbé profitábilis, így nem is vállalja fel a profitorientált szféra. (Márkus 2015)

A továbbiakban megvizsgáljuk azokat a nemzeti jogszabályi sajátosságokat, amely deklarálják az egész életre kiterjedő tanulás kulcsfontosságú szerepet a közművelődés célrendszerében.

Az egész életre kiterjedő tanulás a hazai jogszabályok tükrében

Az **1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről** (a továbbiakban Kulturális törvény) már a jogszabály céljainak bevezetésekor világosan rendelkezik arról, hogy a kultúra egyik legfőbb feladata (1. § e) pont) „*az egész életen át tartó tanulás elősegítése*”, amely legalább olyan kiemelt funkció, mint a társadalmi jólét biztosítása vagy az életminőség fejlesztése. A kulturális intézményrendszer – a közösségi művelődés, a könyvtárügy vagy a muzeológia – más-más eszköztárral járul hozzá az egész életre kiterjesztett tanuláshoz: míg a nyilvános könyvtár, a **könyvtári szakterület** sajátos eszközeivel többek között a digitális információszerzésben, a digitális írástudásban, az információs műveltség elsajátításában segíti használóit (55. §), a 37/A paragrafus c) pontja szerint a **muzeális terület** kultúraközvetítő, közművelődési tevékenységével járul hozzá ahhoz a folyamathoz, amelyet egész életen át tartó tanulásként értelmezünk. A múzeumi szakterületre vonatkozó jogszabályi hivatkozás egyrészt jelöli a muzeológián belül a múzeumandragógia szakterületközi szerepét (vö. [Kurta](#) 2012), másrészt kiemeli, hogy a kultúra ezen szakterülete közvetítő funkciója mellett közművelődési feladataival szolgálja az élethosszig tartó tanulást. (1997. évi CXL. tv.)

A fentebb megjelölt, a múzeumi szakterületre vonatkozó szakasz bevezeti azt az értelmezési keretet, amelyeket a továbbiakban vizsgálunk. Ennek alapján **a közművelődést, mint az egész életre kiterjedő tanulást elősegítő környezetet és eszköztárat** törekszünk körül járni. A törvény a helyi, közösségi művelődési feladatokat a helyi, települési önkormányzatok vonatkozásában fogalmazza meg. (1997. évi CXL. tv. 76. §) A kulturális intézmények alapszolgáltatásain belül, a közművelődési alapszolgáltatások között jelöli ki azokat az önkormányzati feladatokat, amelyek között az egész életre kiterjesztett, élethosszig tartó tanulás biztosítása (c) pont) is szerepel. A jogszabály rendelkezése alapján nemcsak kötelessége, hanem kötelező feladata is a települési önkormányzatoknak a felsorolt alapszolgáltatások – így az egész életre kiterjedő tanulás – feltételeinek elősegítése. A törvény területi, fővárosi szakmai szolgáltatásokat (85. §) jelöl meg, többek között „*d) pont... a területi szintű amatőr művészeti, népművészeti, hagyományőrző tevékenységek megőrzésének és fejlesztésének, a népi iparművészet, az élethosszig tartó tanulás (..) szakmai támogatása.*” Az államháztartási szakágazatokat és szakfeladatokat, kormányzati funkciókat részben a 68/2013. NGM rendelet, másrészt ennek módosítása 11/2017. (VI. 28.) NGM rendelet tartalmazza. Ahogy **Márkus** (2015) is írja, a 2013. évi rendelet 1. számú mellékletében tér ki a kulturális szolgáltatásokra, amelyek között 4 közművelődési funkciót jelöl meg, közöttük a **082093 Közművelődés – egész életre kiterjedő tanulás, amatőr művészetek** funkciót is. A jogszabály 2. számú mellékletében kifejti

a funkció alá tartozó feladatok, tevékenységek körét, amelyeket a szolgáltatásokba beleért:

1. az öntevékeny, önképző tanfolyamok
2. életminőséget és életesélyt javító tanulási lehetőségek
3. nép főiskolák megteremtése, a tehetségfejlesztés
4. az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének elősegítése,
5. alkotó művelődési közösségek, művészeti csoportok, körök, klubok, szabadegyetemek biztosítása. (68/2013. NGM rendelet) (vö. Márkus 2015)

Tehát a jogszabályi környezet előbbiekben megnevezett szakaszaiban horizontális célokat és egzakt feladatokat, funkciókat is megjelöl a közművelődés és az egész életre kiterjedő tanulás vonatkozásában. Magyarországon azokat a közművelődési szakmai szolgáltató és módszertani feladatokat, amelyek a közművelődési funkciók ellátásához szükségesek az Emberi Erőforrások Minisztériumával kötött közszolgáltatási szerződés keretében 2017-től az **NMI Művelődési Intézet Nkft.** látja el, folytatva a szellemi jogelődje, a Nemzeti Művelődési Intézet költségvetési szerv munkáját. (NMI Művelődési Intézet 2018)

A közösségi művelődés és a kulturális tanulás az egész életre kiterjesztett, élethosszig tartó tanulás tükrében

Alaptörvényünk kimondja, hogy „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.” (Magyarország Alaptörvénye XI. cikk (1) (2)) Ehhez kapcsolódóan erősíti meg a Kulturális törvény, hogy „Mindenkinek joga, hogy „műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa.” (Magyarország Kormánya 2014:48; 1997. évi CXL. tv.) Ennek a jognak a figyelembevételével a közösségi művelődés az érték közvetítést és cselekedtetést tartja központi szerepének. A közösségi művelődési szakma egy társadalomfejlesztési tartalommal bíró, humán tényezőkre épített kulturális szakterület „amelyben a hagyományőrzéstől az infokommunikációs kultúrák közvetítésig a teljes kulturális tudás megőrzését és továbbadását vállalja aktív közösségein keresztül számos eszközzel, legyen az a klasszikus zene vagy a média, az irodalom vagy az internet.” (Juhász 2016:122)

Ez a közösségi művelődési értékeket alapul vevő társadalomfejlesztési cél párhuzamba állítható az egész át tartató tanulás hazai stratégiájával (és így az egész életre kiterjedő tanulással):

- **életminőség javítása** a közművelődési, tanulási és kulturális infrastrukturális fejlesztéseken és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításán keresztül;
- **egyenlő esélyű hozzáférés** a tudáshoz és az azt közvetítő szolgáltatásokhoz a közművelődési és közgyűjteményi intézményrendszer fejlesztésével, így az egész életen át tartó tanulás rendszerének fejlesztése.

A stratégiai dokumentum, hasonlóan a közművelődési szakterülethez, céljai alapjának az infrastrukturális fejlesztések mellett a **humán tőke fejlesztését** jelöli meg. (Magyarország

Ahhoz, hogy az egész életen át tartó tanulás, mint célrendszer mindenki számára elérhető legyen, a formális oktatáson túl szükség van egy olyan stabil intézményi háttérre, amely a polgárok számára elérhető, térítésmentes vagy kedvezményes, minőségi szolgáltatást biztosít, tudásközvetítő és ismeretátadó feladatokat lát el. Eseményei, programjai, szolgáltatásai sokszínűek, közérthetőek és figyelemfelkeltőek. Ennek tud ideális terepet biztosítani a kulturális terület közművelődési szakterülete: non-formális és informális terei a közösségi művelődésre, a közösségi tanulásra, a tudásmegosztásra, a bizalomra, a közös tudásra és a tudásmegosztásra helyezik hangsúlyt. A kulturális intézmények – így a közösségi művelődés – által nyújtott szolgáltatások, non-formális és informális képzések és programok hozzájárulnak a célcsoportok, résztvevők személyiségfejlődéséhez, kompetenciafejlődéséhez és hátrányaik kompenzálásához.

A közösségi művelődési környezetben megvalósuló (kulturális) tanulás nem csak saját elhatározásból történő non-formális és informális tanulási formaként alkalmazható (amelynek forrása és eszköze a kultúra és annak eszközrendszere, intézményrendszere), hanem feladata, funkciója spontán, önkéntelen, véletlen formában, akaratlanul is megvalósulhat. Olyan körülmények között, olyan folyamatok által realizálódhat, amikor nem tanulási céllal látogatunk meg egy kulturális intézményt, veszünk részt egy sporttevékenységben (játszunk, sikereket érünk el, közösségben veszünk részt), hallgatunk rádiót és ekkor mégis, előre nem tervezett módon a kulturális tanulás által ismeretekkel gazdagodunk, tudást sajátítunk el, azaz tanulunk. A kulturális tanulásnak **Juhász és Szabó** (2016) kutatása szerint a négy formáját különböztetjük meg, köztük az első a kulturális életben való részvétel (múzeumi, színházi, koncert-, könyvtári, közművelődési intézmények és szolgáltatók látogatása), mint kulturális tanulás. (Juhász – Szabó 2016: 199-200.) Így a kulturális életben való részvételből eredő intézményi, közművelődési kulturális tanulásnak nem csak tervezett, de spontán tanulási platformja is létezik az élet kihívásaihoz és körülményeihez alkalmazkodva.

A közművelődés, mint összetett, változatos és jogszabály által deklarált, a társadalom polgárjainak iskolarendszeren kívüli, önművelő, kultúraelsajátító, öntevékeny, művelődő, megismerő, és alkotó célú, jellemzően közösségben megvalósuló tevékenysége (1997. évi CXL. törvény 1. sz. m. r) pont) színtereivel és szolgáltatásaival az egész életre kiterjedő tanulást és a kulturális tanulást szolgálja. Ugyanakkor az eltérő intézményi formák és szolgáltatások lehetőséget biztosítanak a sajátos területi és/vagy célcsoporti igények „rétegezett” kielégítéséhez, így nem csak méretük, de tevékenységi profiljuk, célrendszerük alapján is megkülönböztethetők az egyes közművelődési intézmények. A közművelődés 2017. évi jogszabályi átalakulásából, vagyis a törvénymódosításból eredő intézményrendszeri átalakulás lehetőséget biztosít a rétegezésre. A módosított jogszabályi környezet (8+2) **tíz intézményi, szervezeti típust** irányoz elő az alábbiak szerint:

1. művelődési ház – közösségi ház vagy faluház
2. művelődési központ
3. kulturális központ / agóra
4. többfunkciós közművelődési intézmény – művelődési ház, művelődési központ vagy kulturális központ
5. népfőiskola
6. népi kézműves alkotóház – népi kézműves műhelygaléria vagy népi kézműves nyitott műhely
7. gyermek-, illetve ifjúsági ház – gyermekház, ifjúsági ház, vagy gyermek- és ifjúsági ház
8. szabadidőközpont – művelődési központ vagy művelődési és szabadidőközpont

9. integrált kulturális intézmény
10. közösségi színtér (1997. évi CXL. tv.)

Míg az első három intézménytípus elsősorban a **területi, földrajzi sajátosságra** fókuszál, a 4-8. pontokban felsorolt intézménytípusok az **eltérő célcsoportokhoz** (pl. népi tárgyalkotók, gyermekek vagy fiatalok, felnőttek) vagy az **eltérő tevékenységekhez** (szabadidő eltöltése, kézművesség, önképzés, önművelés) rendelnek intézményi formákat. Az integrált kulturális intézmény vagy a közösségi színtér intézménytípusok (9. és 10.) pedig a **kistelepülések sajátos körülményeire** reagálnak rugalmas kereteikkel.

Ezekben a változatos intézményi formákban egyaránt teret kapnak az önképző és öntevékeny szakkörök; azok a tanulási lehetőségek, amelyek célja az életminőség és az életesély javítása; [bizonyos intézménytípusoknál] a szabadegyetemek és a népfőiskolai programok; az iskolarendszeren kívüli képzések és tanfolyamok; valamint az ismeretszerző és azokat terjesztő közösségi alkalmak. (Szedlacsek 2017) Ezek a feladatellátási formák sarokkövei az alapszolgáltatás, így az egész életre kiterjedő tanulás biztosításának. A fentiek miatt, kiemelten fontos, hogy nem csak a „tartalomhoz a formát” (intézményrendszer átalakítása); a közművelődési intézményeknél a „formát kövesse a tartalom” is, vagyis a környezeti változásokra adott intézményrendszeri és infrastrukturális megújítási (TIOP és LEADER) projektek mellett a szolgáltatások módszertana is kövesse napjaink elvárásait. Erre nyújtott választ a Kulturális törvény 2017. évi módosítása, egyúttal az intézményrendszer korszerűsítésére; a szakemberképzésre biztosított ingyenes, Emberi Erőforrások Minisztériuma által támogatott képzési csomagok, valamint a különböző TÁMOP és EFOP projektek.

Összefoglalás

Rövid tanulmányunkban törekedtünk felvillantani azt a rendszert, ahol a közösségi művelődés szakterülete és az az egész életre kiterjesztett, élethosszig tartó tanulás (LLL + LWL) közös célokat és eszközöket mozgósít a humán tőkefejlesztés segítségével vagy annak érdekében. A közösségi művelődés intézményei nyitott kapuikkal várják a tanulni vágyó gyermekeket, felnőtteket és seniorokat egyedül és közösségben egész életük folyamán és életük valamennyi területén.

Annak eldöntése, hogy egy adott közösség – a helyi intézmény adottságait és annak fejleszthetőségét figyelembe véve – milyen közművelődési szolgáltatásokat, mint az egész életre kiterjedő tanulási formákat vesz igénybe, miket adaptál vagy éppen kapcsol össze: a helyi társadalom saját hatáskörébe tartozik. Ennek a helyi meghatározásnak a szelete az egész életen át történő tanulás paradigmájának területi értelmezése, valamint a közösségi ügyek megoldási formái a tanulási és oktatási folyamatok által. (Kleisz 2012: 300) A közművelődés feladata, hogy szolgáltatásai milyenségének, elérhetőségének kialakításakor ezeket a helyi társadalmi kereteket vegye alapul. És hogy a neveléstudomány számára miért érdemes az egyént motiválni arra, hogy igénybe vegyék a közművelődés szolgáltatásait? Azzal, hogy az egyénben „*kialakulnak a közoktatáson kívüli tudásszerzés, tudásépítés készségei, megvalósul az egész életre kiterjedő tanulás (Lifewide Learning + Lifelong Learning) módszereinek elsajátítása.*” (Pajtókné et al. 2010:5) Az egyén számára pedig „*a tudás megszerzése (...) meghatározza az életút sikerességét, befolyással bír az életvitel kialakítására, a személyiség formálódására (...) is*”. (Mócz 2010:3) Az

átalakuló, 21. századi tanulási környezetben nem csupán a tudásszerzés a cél, hanem a transzferálhatóságának elismerése. Ennek alapja, hogy az elsajátított ismereteket, készségeket és tudást az egyén képessé váljon átvinni a validációs eljárásban. Ebben nyújthat támogató környezetet az egész életre kiterjesztett tanulás elmélete és a közművelődés az érdeklődőknek, közreműködőknek, szervezőknek és népművelőknek egyaránt.

Felhasznált irodalom:

- 68/2013. (XII. 29.) NGM rendelet a kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről.
- Az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.
- B. Gelencsér, Katalin (1996): A helyi közművelődés feladatai és funkciói. In: Szabó Károly (1996) (szerk.): Közművelődési tanulmányok. Pécs, JPT TKI – Magyar Honvédség Humán Főcsoportfőnökség Kulturális Főigazgatósága. 261-290. p.
- B. Gelencsér, Katalin (2011): A tudás, a megismerés és a társas megértés öröme – Művelődéstörténeti és közművelődés-elméleti tanulmányok. Budapest, Tinta Kiadó
- Csoma, Gyula – Lada, László (2000): Funkcionális analfabetizmus, második esély, közművelődés. In: Harangi László – Pordány Sarolta (2000) (szerk.): Felnőttképzés a közművelődésben. Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 51-65.p.
- Harangi, László (2000): A non-formális felnőttoktatás helyszínei és aktorai. In: Harangi László – Pordány Sarolta (2000) (szerk.): Felnőttképzés a közművelődésben. Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 9-34.p.
- Harangi, László (2009): A „lifelong learning” paradigma és hatása a magyar közoktatásra. Budapest, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet (Elérhető: <http://ofi.hu/tudastar/tanulas-kora/lifelong-learning>)
- Inkei, Péter (1997): Közművelődés és felnőttképzés. Szín, 2. évf. 4. sz. 9-10. p.
- Juhász, Erika – Szabó, József (2016): Kulturális tanulás: a tanulás új dimenziója. Budapest, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. In: Educatio 2016/2. szám (Elérhető: <http://folyoiratok.ofi.hu/educatio/kulturalis-tanulas-a-tanulas-uj-dimenzioja>)
- Juhász, Erika (2016): A felnőttek képzése és művelődése egykor és ma Magyarországon. Debrecen, KultúrÁsz Közhasznú Egyesület
- Kleisz, Teréz (2012): Minőségfejlesztési eszköz a felnőtt tanulást ösztönző hálózati együttműködésekben. In: Juhász, Erika – Chrappán, Magdolna (2012) (szerk.): Tanulás és művelődés. Debrecen, Debreceni Egyetem, 299-304. p.
- Koltai, Dénes – Koltai, Zsuzsa (2005): Felnőttoktatás és múzeumi képzés. Tudásmenedzsment, 1. sz. 75-83. p.
- Komenczi, Bertalan (2001): Az Európai Bizottság memoranduma az egész életre kiterjedő tanulásról. In: Új Pedagógia Szemle, 2001. június (Elérhető: <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-eu-Komenczi-Europai.html>)
- Koncz, Gábor – Németh, János – Szabó, Irma (2007) (szerk.): Közművelődési fogalomtár. Budapest, Oktatási és Kulturális Minisztérium
- Kozma, Tamás (2016): Oktatás vagy tanulás? In: Iskolakultúra, 2. szám, 108-118. p.
- Kurta, Mihály (2012): Múzeumandragógia Magyarországon. Miskolc, Herman Ottó Múzeum
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

- Magyarország Kormánya (2014): Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014/2020 közötti időszakra. (Elérhető: <http://www.kormany.hu/download/7/fe/20000/Eg%C3%A9sz%20%C3%A9leten%20%C3%A1t%20tart>)
- Márkus, Edina (2015): Közművelődés és felnőttképzés a statisztikák tükrében. In: Kulturális Szemle, 2015/1. szám (Elérhető: <https://kulturalisszemle.hu/2-szam/hazai-tudomanyos-muhely/markus-edina-kozmuvelodes-es-felnottkepzes-a-statisztikak-tukreben>)
- Mátyus, Aliz (2006): Dr. Gelencsér Katalin a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Főosztályának képzési referense a képzésről. Szín, 11. évf. 3. sz. 1-5. p.
- Mócz, Dóra (2010): Az élethosszig tartó tanulás jelentősége a 40-50 éves korosztály életútjában. In: Az iskolakultúra, 2010/4. melléklet (Elérhető: http://real.mtak.hu/57920/1/EPA00011_iskolakultura_2010-04_szeperatum1.pdf)
- National Agency for Education (2000): Lifelong Learning and Lifewide Learning. Stockholm, Liber Distribution Publikationstjänst.
- NMI Művelődési Intézet Nkft. (2018): Ismertető. (Elérhető: <http://kozosseguvelodes.hu/rolunk/ismerteto/>)
- Pajtókné, Tari Ilona et al. (2010): LL-Hall, az élet minden területére kiterjedő, élethosszig tartó tanulás háza. Virtuális eszköz-készletek tanároknak. Eger, Eszterházy Károly Főiskola (Elérhető: http://old.ektf.hu/agriamedia/data/present/146/146_present.pdf)
- Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar (PTE BTK) (2011): 1.1 Formális, nonformális és informális tanulás. In: A felnőttkori tanulás szakágazatai., Pécs, Pécsi Tudományegyetem (Elérhető: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/felnottkori_tanulas/11_formlis_nonformlis_s_informlis_tanul)
- Szedlacsek, Emília (2017): A közösségi művelődés stratégiája. Előadás anyag. EMMI. Lakitelek, Emberi Erőforrások Minisztériuma Közösségi Művelődési és Művészeti Főosztály (Elérhető: http://kozosseguvelodes.hu/wp-content/uploads/2017/08/Tessedik-koll_Szedlacsek_emilia_20170707.pdf)

[1] Koltaiék meglátása szerint ez a terület szerteágazó, ide tartozik általános értelemben az informatikai és idegen-nyelvi képzés, az egészségügyi képzés, a politikai képzés, állampolgári jogokra vonatkozó képzés, hitélettel kapcsolatos felnőttoktatás, valamint a kulturális felnőttoktatás (Koltai – Koltai, 2005: 75).